

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Лъчезар Стоянов, Департамент „История“, НБУ

За: дисертационния труд на Христо Георгиев Петков, докторант в Департамент „История“, Магистърски факултет, Нов български университет,

На тема: „Въздушно-десантните войски на Вермахта“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Представената за защита докторска теза на Христо Петков е развита в Предговор, Увод, четири глави, Заключение, списъци на използваните извори и литература, както и приложения – списък на съкращенията и на приложените карти в обем от 507 страници.

Първото несъмнено достойнство на дисертационния труд е самата тема на изследването – въздушно-десантните войски на Вермахта. Следвайки добре известната максима, че историята се пише от победителите, изследванията се насочват към разкриване собствените постижения и усилия, за да се изтъкнат заслугите на собствените им армии за постигане на крайната победа. Следвайки съветската и нашата историография апологетично представя постиженията на Червената армия и нейното ръководство като се съсредоточава на приноса на българската армия в неznайно защо все още наричащата се „Отечествена война 1944-1945 г.“. С натрупването на необходимата историческа дистанция и особено след края на Студената война се появяват сериозни исторически изследвания на немалките постижения на Германия в областта на военната доктрина, тактика, организация, техника и технология. Така се изгражда по-вярна и цялостна представа за историята на най-мощния и кървав конфликт в човешката история. В този смисъл разработването на първата цялостна

история на въздушно-десантните войски на Вермахта е принос не само за българската, но и за световната историопис.

Несъмнено висока оценка трябва да се даде и на начина по който Христо Петков разработва темата. Много рядко дисертации на историческа тема имат толкова многоаспектен и комплексен характер, тъй като той разглежда философските и теоретични разработки за възникването на този род елитни войски, организацията, комплектуването и оборудването им, както и използването им през целия период на Втората световна война. Ето защо в хода на изследването той използва различни методи – от доминиращия тематично-хронологичен през статистически до комперативен. Успех е и това, че той успява да предаде това сложно и многоаспектно съдържание в една ясна и добре обмислена и сполучливо структурирана работа.

В предговора правомерно се посочват изследователските задачи, които автора си поставя и е направен критичен анализ на историографските постижения до този момент, както се посочват разнообразните източници върху които се гради изложението.

Уводът, за разлика от повечето исторически разработки, има концептуално значение. Започвайки от феномена война в човешката история през особеностите на пруската военна традиция авторът проследява възникването на концепцията за елитни подразделения и на идеята за вертикално обкръжаване въз основа на които се сформират и въздушно-десантните войски на Германия. Разгледана е и дейността по практическото реализиране след 1933 г. на тези първоначално философско-теоретични идеи и военно-теоретични разработки. Авторът ни показва как на практика се осъществява подбора на войнишкия и команден състав, управлението, обучението и екипировката на тази новаторска за времето си елитна войнска структура. В този смисъл уводът има ключово значение за разбиране и оценка на неизменно важното значение и ролята, която изиграват във

всички ключови военни операции по време на войната в които те неизменно участват.

В следващите три хронологично-тематични глави подробно, бих казал скруполюзно, са разгледани по дати, часове и дори минути сраженията по всички фронтове в които участват, дори най-малки части от Парашутно-десантните войски на Вермахта. Нещо повече – авторът е разгледал и операции, които са планирани, но не са проведени.

В стремежът си да даде цялостна и обективна оценка на ролята, която изиграва тази елитна структура в състава на Вермахта Хр. Петков в последната четвърта глава проследява бойния път и постижения както на подобните специални части, но и на най-елитните дивизии от страните на Оста и на съюзниците. В последния трети параграф на главата, въз основа на единни критерии, той достига до убедително доказаният извод, че именно въздушно-десантните войски на Вермахта са „най-добрите“ от „най-добрите“ по време на Втората световна война.

За качествата на дисертацията неоспоримо свидетелства впечатляващата изворова основа върху която е изградена. Ползвани са документи от немски и американски архиви, 124 заглавия на четири езика, 6 документални сборника, спомени, справочници и електронни издания, като последните, обаче, не са упоменати в библиографията.

Към докторската теза могат да бъдат отправени и ред конкретни критични бележки. Най-съществената от тях е не толкова рядко случващото се емоционално обвързване на автора с обекта на изследване. В резултат от това апологетичния тон често взема надмощие над академичния аналитичен стил. На емоционалния разказ от спомените се дава предимство пред сухият стил на документите. В интерес на истината, обаче, именно това прави рецензията труд толкова четивен.

Авторефератът вярно отразява съдържанието и тезите на докторската теза.

В заключение ще отбележа, че предложената разработка изследва многоаспектно един цялостен изследователски проблем, което според закона е изискване за придобиване на по-високото званието „доктор на науките“. Поради тази причина убедено ще гласувам в подкрепа на присъждането на Христо Георгиев Петков за неговият труд „Въздушно-десантните войски на Вермахта“ на образователната и научна степен „доктор“ в научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.2. История и археология, по научната специалност „Нова и най-нова обща история“.

5.06.2017 г.

С о ф и я

Рецензент: